

Kaj Henning Backer (1894-1983)

Alment praktiserende læge Nick Nyland

Kaj Henning Backer var den grå eminence i almen medicin fra 1920'erne til 1960'erne. Han var praktiserende læge i Valby 1927-1975, redaktør af Månedsskrift for Praktisk Lægegerning i næsten to generationer, medstifter af Dansk selskab for almen medicin og den drivende kraft i udviklingen af almen medicin i samme periode [1]. Hvor andre specialers koryfæer opfandt eller indførte nye undersøgelser og ny medikoteknik, arbejdede *Backer* med udvikling af teori og metode i almen medicin. Han fremhævede især betydningen af familielægen som et nødvendigt grundlag for et godt læge-patient-forhold. *Backer* fremsatte sine synspunkter i mange gennemarbejdede artikler i Månedsskriftet, i Nordisk Medicin og som bestyrelsesmedlem i Sygekasselægernes Organisation i København. *Backer* betragtede socialmedicinsk viden som en nødvendighed for de praktiserende læger og udgav i 1939 den første lærebog i socialmedicin.

I den dystre ende af besættelsen i 1944 dannede *Backer* en arbejdsgruppe med tre andre kendte læger og et par embedsmænd fra socialministeriet. Frygten var en nationalisering af almen praksis, hvis russerne kom først og befriede Danmark, eller en venstreorienteret regering fik magten. Her gjaldt det om at have planer og argumenter klar til et eventuelt ideologisk opgør.

Som bekendt gik det ikke så galt. Russerne standsede fremrykningen ved Lübeck og besatte »kun« Bornholm. Gruppen fik derfor god tid og kunne i 1948 efter samfulde 90 møder præsentere sit resultat i betænkningen Social Sikring i Sygdomstilfælde kaldet Den gule Betænkning efter omslagets farve.

Arbejdsgruppen udstak bl.a. retningslinjer for efterkrigstidens udvikling i almen medicin. Den anbefalede både præ-

og postgraduat almenmedicinsk undervisning, anbefalede en offentlig sygesikring til afløsning af de bureaukratiske tunge sygekasser og udtrykte de første ønsker om en specialeanerkendelse af almen medicin. Mange af ideerne blev realiseret gennem de følgende 50 år, ofte efter årtiers lagring i diverse udvalg (**Figur 1**).

I offentligheden blev *Backer* efter besættelsen kendt som radiodoktoren. Det var i Statsradiofoniens guldalder med frokostmusik fra Wivex. *Backers* dybe og manende stemme skabte en højtidelig og alvorstung kontrast, næsten som et memento mori, selv om han var et menneske, der elskede fest og gode cigarer.

Almen praksis blev hurtigt efter afslutningen af anden verdenskrig præget af lægemangel. Store hospitalsbyggerier sluttede stort set alle årgange af nyudklækkede læger. Følgen blev fortravlethed, mangel på investeringer og faldende prestige i faget. Almen praksis kunne i 1950'erne og 1960'erne med en vis ret kaldes sundhedsvæsenets syge mand.

En bevægelse for oprustning og selvstændiggørelse i almen praksis rejste sig midt i 1960'erne. Det skete efter inspiration fra udlandet, især Storbritannien, og *Backer* skrev om det i Månedsskriftet. Her havde de praktiserende læger dannet College of General Practitioners, der arbejdede for bedre uddannelse af de praktiserende læger, forskningsaktiviteter og en specialeanerkendelse.

I Danmark oprustede de praktiserende læger ved dannelsen af Praktiserende Lægers Organisation i 1967 og sammenrykning i gruppepraksis samtidig med, at *Backer* og en række kolleger fik etableret et forskernetværk, der senere udviklede sig til Dansk selskab for almen medicin. Selskabets forskningsaktivitet medvirkede til anerkendelsen af almen medicin som speciale i 1994 og var grundlaget for udgivelsen af fire lærebøger i almen medicin i perioden 1977-2003.

Backers videnskabelige indsats udmøntede sig desuden i disputatsen fra 1959, hvor han i en alder af 64 år med »Vore almindelige sygehuse og de erhvervshæmmede« lancerede begrebet revalidering. Et sidste bidrag til udviklingen af almen medicin gav *Backer*, da en af hans lægesønner, *Poul Backer* (1927-1995), i 1974 blev den første professor i almen medicin ved Københavns Universitet.

Korrespondance: Nick Nyland, Nygårdsvej 52, DK-6700 Esbjerg V.
E-mail: nicknyland@dadlnet.dk.

Litteratur

1. Nyland N. Alment praktiserende læger i Danmark 1900-2000. Odense: Institut for sundhedstjenesteforskning, Almen Medicin, Syddansk Universitet, 2006.

Honorartabel og stetoskop var eksistensgrundlag og vigtigste attribut for alment praktiserende læger i Danmark i 1900-tallet.